

assumere in diuinū cultū pter ea q nob̄ an
ctoritate scripture tradūit. g vñ q non debe
mus vñ in dñis laudib̄ canticis corporibus:
sed solū spūialib̄. ¶ T. Hiero super illud ad
Eph. 5. et h̄ i dcre. vi. 20. c. Lātates et psalle
tes i cordib̄ vris vno: dicit. Audiāt hic ado
lescētūl q̄b̄ in ecclā ē psallēdi officiū: deo
nō voce: sed corde cātādū ē: nec tragediarū
modis guttur et fauces medicamie liniende
sūt: vt in ecclā theatrales moduli audiātūr
et cantica: nō ḡ in laudes dei sūt cant'assum
di. ¶ T. Laudare deum conuenit paruis et
magnis fū illud Apoc. 19. Laudē dicite deo
nō oēs sc̄i eius: et q̄ timetis deū pusilli et ma
gni: s̄ maiores q̄ sunt in ecclā non decet cā
tare. dicit. n. Aug⁹: et h̄ i decre. vi. 12. c. In
scā romana ecclā pnt decreto instituo: vt in
sede hac sacri altari mīstri cantare nō ḍbe
ant. ḡ cant' nō suenūt diuinis laudib̄. ¶ In
veteri lege laudabas d̄s i musicis instru
mētis et humanis cātib̄: fū illud ps. Consi
temini vno in cithara: in psalterio decē chor
daz psallite illi: cātate ei cātētū nouū: sed in
strūmetā musica sicut citharas et psalteria s̄
assumit ecclā in dñas laudes ne videat iū
dicare. ḡ pari rōne nec cantus in dñas lau
des sūt assūmedī. ¶ P. Principalior est laus
mētis q̄ laus oris: sed laus mētis spēdis per
catus. tum q̄ cantantii intentio abstrahit
et consideratōe eoz q̄ cantat: dū circa cantū stu
dent. tū ēt ga ea q̄ cātant min⁹ ab alijs intel
ligi pnt q̄ si sine cantu pferant. ḡ catus nō s̄c
in diuinis laudib̄ assūmedī. ¶ Sed h̄ ē qđ
būs Amb⁹ in ecclā Mediolan⁹. cant' iſtitui
it: vt Aug⁹ refert in. 9. ſef. ¶ R: dicendū q̄
ſicut dictū ē: laus vocalis ad h̄ nccia ē vt af
fect⁹ hoīs pnocef in deū. et iō q̄cunq; ad h̄
vtilia ēē possūt: in dñas laudes ḡruent as
sumūt. Manifestū ē aut q̄ fū dñs melo
dias sonoz ai hoīum diuersimode disponunt
ur: vt p̄z p̄ phm in. 8. polit. et p̄ Boetiū i plo
go musicor̄: et iō salubrit̄ ſuit iſtitutū: vt in di
uinis laudes cant'assumerēt vt ai ifirmoz
magis puocarēt ad deuotōem. Unī Ang⁹ di
cit in. 10. ſef. Adducor̄ cātādī ūuetudinez
approbare in ecclā vt p̄ oblectamēta auriz
ifirmoz aius in affectū pietatis affurgat. Et
de ſeipo dicit in. 9. ſef. Fleui in hymnis et
canticis tuis suavie ſonantis ecclē tue voci
bus ūictus acriter. ¶ Ad p̄mū ḡ dō q̄ cā
tica ūialia pnt dici nō ſolū ea q̄ interi' canū

tur spū: s̄ ēt ea q̄ exteri⁹ ore cātātūr inq̄tū ḡ b̄i cātica spūalis deuotio. p̄uocat. Ad se cūdum dō q̄ h̄iero⁹ nō simpli⁹ ritupat cātā sed rephēdit eos q̄ in ecclā cātāt more thea trico:nō pp̄ter deuotōem excitādā:sed pp̄t ostētātōem vel delectatōem p̄uocādā. Vñ Aug⁹ dīc in io. x. fes. Cuz mibi accidit vt me ampli⁹ cantus q̄ res q̄ cantat moueat: pe nałr me peccare ɔsiteor: t̄ tūc mallē non au dire cātātē. Ad triū dō q̄ nobilior mo dus ē p̄uocādī hoies ad deuotōez q̄ doctri na t̄ p̄dicatōem q̄ p̄ cantū. t̄ iō diaconi t̄ p̄ lati q̄b̄ p̄petit p̄ p̄dicatōem t̄ doctrinā aios hoium p̄uocare in deū. nō debet cātib⁹ insi stere ne p̄ h̄ a maiorib⁹ retrahant. Unde ibi dē Greg⁹ dicit. Consuetudo ē valde rephēn sibilis vt in diaconatō ordine ɔstituti modi latōi vocis inferuiāt q̄s ad p̄dicatōis officiū t̄ elemosynaz studium vacare congruebat. Ad quartu dicēdum q̄ sicut p̄hs dicit in S. polit. neq̄ fistulas ad disciplinaz ē addu cēdū neq̄ aliqđ aliud artificiale organū: p̄ta citharā: t̄ si qđ tale alterz est: s̄z quecunq̄ faciūt auditores bonos. huiusmōi. n. musica istra magis aūm mouēt ad delectatōem q̄ p̄ ea formēt interi⁹ bona dispositio. In vici aut̄ testamēto v̄slis erat taliū istroy. tū q̄ po pulus erat magis dur⁹ t̄ carnalis. vñ erat p̄ huiusmōi instrūnta p̄uocādūs: sicut p̄ pm̄f s̄tiones frenas. n̄ etiā q̄a huiusmodi instrū corporalia aliqd figurabat. Ad qntsi dicen dū q̄ p̄ cantū q̄q̄ studiōse ad delectatōum vtitur: abstrabitur aliis a ɔsideratōe eoz q̄ cātātūr: s̄z si aliqđ cātēt pp̄t deuotōez: atēti⁹ ɔsiderat q̄ dicūtūr. tū q̄ diut⁹ moratur su per eodē. tū q̄ vt Aug⁹ dīc i. io. x. fes. oēs asse ct⁹ spūs nr̄i p̄ sua diuersitate hñt. p̄pos mōs i voce atq̄ cātu: qr̄ii occulta familiaritate excitātūr. Et eadē ēt ē rō de audiētibus: in q̄bus t̄si aliqđ nō intelligat q̄ cātātūr: itell̄git tñ. pp̄t qđ cātātūr. s. ad laudē dei: et hoc sufficit ad deuotionem ercitandam.

Einde ɔside
randum est de vitis religio-
ni oppositis. Et primo de
illis que cum religione con-
ueniunt in hoc quod exhibent
cultum diuinum. 2° de vitis
manifestam quietatem ad religionem habitibus
et reperi eorum quod pertinet ad diuinum cultum. Primus

auct horum pertinet ad superstitionem. Secundum aut ad irreligionem est de ipsa superstitione et de partibus eius. Deinde de irreligionate et partibus eius. Circa primum queruntur duo. Primum utrum superstitione sit virtus religioni secundum et tertium beatissime partes seu species.

Ad primum sic pro

Cedet. Ut et superstitione non sit virtus religiosecundum. Unde non ponit in distinctione alterius sed religio ponit in distinctione superstitionis. dicitur. n. superstitione esse religio supra modum servata: ut per primum in gloriam ad Col. 2. super illud. Quae sunt rationes huius sapientia in superstitione. quod superstitione non est virtus religioni secundum. **P.** Isidorus dicit in libro ethimologico. Superstitiosos ait Cicero appellatos quod totos dies depescabant: et imolabant vel sui sibi liberi superstites fierent. sed hoc etiam potest fieri secundum vere religionis cultum. quod superstitione non est virtus religioni oppositum. **P.** Superstitione quedam excessu importare virum: sed religio non potest brevi excessu: quod sicut secundum est: secundum ea non continet egle deo reddere ei quod debet. quod superstitione non est virtus religioni oppositum. Sed hoc est quod Augustinus dicit in libro de decem chordis. Tunc secundum chordam quam colitur in domo dicitur deus et cecidit bestia superstitionis: sed cultus omnium dei pertinet ad religionem: quod superstitione religioni oppositum. **P.** dicitur secundum dictum est: religio est virtus moralis. omnes autem virtus moralis in medio consistit: et secundum est. et ideo duplex virtus utilitati moralis opponitur. unde quod secundum excessu: aliud autem secundum defectu. Contingit autem excedere medium utilitatis: non solum secundum circumstantiam quam debet secundum alias circumstantias. Unde et in aliis utilitatibus secundum in magnanimitate et magnificencia virtutum excedit virtutis medium: non quod ad maius aliquid redatur. sed virtus: sed forte ad minus. transcedit tamen virtutis medium in quantum facit aliquid cui non debet. et sicut secundum alia huiusmodi: ut per ipsum in libro de doctrina christiana dicitur. **P.** sic et superstitione est virtus religioni oppositum secundum excessum: non quod plus exhibeat in cultu divinum quam vera religio: sed quod exhibet cultus divinum vel cui non debet: vel eo modo quo non debet.

Ad secundum quod dicitur secundum bonum metaphorice dicitur in malis: putandum bonum latrone: et ita est nostra virtutum quantum transumptum accipitur in malis sicut prudenter quis ponit per astutiam: secundum illud Luc. 16. Sicut huius seculi prudenter filius lucis sunt: et per hoc modum superstitione de religio.

Ad secundum dicitur quod aliud

est ethimologia nomine: et aliud est significatio nominis: ethimologia attendit secundum id a quo ipsum nominem ad signandum nominis vero significatio secundum id ad quod signatum nomine iponit: quod significat diversa sunt. Nomine nam lapidis iponit a lesione pedis: non tamen habet significatum ferrum cum pede ledat aperte est. Hoc etiam nomine superstitionis non operatur significare illud a quo nomen est impositum.

Ad tertium dicendum quod religio non potest habere excessum secundum qualitatem absolutam: potest tamen habere excessum secundum qualitatem proportionem: potest scilicet in cultu diuino sit aliquid quod fieri non debet.

Ad secundum sic pro

Cedet. Vide quod non sunt diversae superstitiones species: quod secundum ipsum in libro topico. si unum oppositum rurum dicuntur multiplex: et reliquum: sed religio cui opponitur superstitione non habet oppositas species. sed oes eius actus ad unam speciem referuntur. quod nec superstitione habet oppositas species. **P.** Opposita sunt circa idem sed religio cui opponitur superstitione est circa ea quebus ordinamus in deo: et secundum est. non quod species superstitionis qui opponitur religioni potest attendi secundum aliquas diuinatas humanorum entium: vel secundum aliquas obseruatates humanorum actuum. **P.** Ad Col. 2. super illud. Que sunt rationes huius sapientie in superstitione dicitur gloriam in similitudine religione. quod est similitudo deponi species superstitionis. **S**ed hoc est quod Augustinus in libro de doctrina christiana dicitur secundum species superstitionis assignat. **P.** Unde dicitur secundum si supra dictum est: virtus superstitionis consistit in hoc quod transcendet utilitatem medium secundum aliquas circumstantias: ut supra dicitur est: non enim noster quilibet circumstantia rurum corruptas divinitates variat per speciem: sed solum quod referuntur ad divinitas opera vel divinitatis fines. secundum hos noster Morales actus speciem sortiuntur: ut supra huius est. Diversificansque superstitionis species. quod secundum est per oblationem potest in deo cultus exhiberi vel cui exhibendus est. scilicet deo vero modo tantum indebito et hoc est prima superstitionis species. vel ei cui non debet exhiberi. scilicet creaturam. et hoc est aliud superstitionis genus quod in multis species diuiditur secundum diuersos fines diuinorum cultus. Ordinatur. n. primo diuinum cultus ad reverentiam deo exhibenda. et secundum hoc prima species huius generis est idolatria quod diuinam reverentiam indebit exhibet. secundum ad hoc ordinatur quod hoc illustrativa deo quem colit: et ad hoc pertinet superstitione diuinaria quod dominus suscitavit per aliquam pacta cum eis inita vel tacita vel expressa. tertius ordinatur diuinus cultus ad quoddam directorem humanorum actuum secundum instituta deo

g ecclis: et ad h̄ pertinet supersticio q̄rūdā obſ
natōrum. Et h̄ tria tangit Aug⁹ in. 2. ð dociri
na xpiana dicēs ſupſtitioſū eē q̄cqd iſtitu
tū ē ab hoib⁹ ad faciēda, et colēda idola perti
nēs. et hoc p̄tinet ad p̄mū. et poſtea ſubdit:
v̄l ad ſuſtitioñes et pacta quedā ſignificatio
nū cū d̄monib⁹ placita atq; federata: qđ p̄ti
net ad ſcdm. et poſtea paucia ſubdit: ad h̄ ge
nus p̄tinet oēs ligature et cetera h̄ i: qđ p̄
tinet ad tertium. Ad p̄mū ḡ dō q̄ ſic Dio⁹
dicit. 4. c. de diui. no. bonū ſtingit ex vna et
integra cā: malū aut ex ſingularib⁹ defectib⁹:
et iō vni v̄tutī pla v̄tua opponū: vi ſ hitum
ē. v̄bū aut p̄hi v̄tutē h̄t in oppofitū in q
bus ē eadē rō multiplicatōis. Ad ſcdm di
ad ſupſtitioñem inçptū depēdet ex aligbus
opatoib⁹ demonū. et ſic p̄tinet ad quedaz
pacta cū eis inita. Ad tertium dō q̄ ſila
ta religio ibi oī q̄n traditōi humane nomen
religionis applicat, put in glo ſegtur. Unde
iſta filata religio nihil ē aliud q̄ cult̄ deo ve
ro exhibit mō indebito: ſicut ſi aligs tpe ḡre
vellet colere deū fz veteris legi ritū. et de h̄
ad ſram logtur glo.

Einde ſide

rādū ē de ſpēb⁹ ſupſtitiois. et
p̄ de ſupſtitioē indebiti cult⁹
veri dei. 2° de ſupſtitioe
iſolatrie. 3° de ſupſtitioe
diuinatōrum. 4° de ſupſtitioe obſeruatōuz.
Circa p̄mū queritur duo. p̄ erū i cultū xi
dei poſſit eē aligd p̄nitiosū. 2° viruz poſſit
ibi eē aligd ſupſtioū.

Ad primum ſic pro

cedit. Videſ q̄ in cultū veri dei nō poſſit eſ
ſe aligd p̄nitiosū. Dr. n. Jobel. 2. Dis q̄cūq;
ſuocauerit nomē dñi ſalvius erit: ſz q̄cūq;
colit deū q̄cūq; mō: iſuocat nomē eius. ḡ
ois cult⁹ di ſert ad ſalutē. nullus ḡ ē p̄nitio
ſus. 3. Idē dō eſt q̄ colis a iuſtis q̄cūq;
mundi etate. ſed aī legē datā iuſti abſq; pec
cato mortali colebant deū q̄l ſcurq; eis pla
cebat: vñ et Jacob p̄po roto ſe obligauit ad
ſpālem cultū: vt h̄ Gen. 28. ḡ ēt modo nul
lus dei cult⁹ dō p̄nitiosū. 4. Nihil p̄ni
tiosū i ecclā ſuſtinetur. ſuſtinet aut̄ ecclā di
uerso s rit̄ colendi deū. Vñ Grego⁹ ſcribit
Aug epifcopo angloꝝ pponeſti que ſunt d i

tierſe ecclāx conſuetudines in missarū cele
bratōe. Mibi ingt placet vt ſue in romāis
ſue in galliaꝝ partibus ſeu in qualib⁹ ecclā
ſia aligd inueniſti qđ plus oipotē deo poſ
ſit placere: ſollicitē eligas. ḡ nullus modus
coledi deū eſt p̄nitiosū. 5. H̄z 5 ē qđ Aug⁹
dicit i epla ad Hiero. et h̄ in glo. ad Gal. 2.
q̄ legalia obſuata p̄ v̄tutē euāgely diuſga
rā ſunt mortifera. et tñ legalia ad cultū dei p̄
tinēt. ḡ in cultū dei p̄t eſſe aligd mortifer
6. R̄d dō q̄ ſicut Aug⁹ dicit in li. 5 mēdaciū
mēdaciū maxime p̄nitiosū ē: qđ ſit in hiſ q̄
ad xpianā religionē p̄tinet. Et ar̄ mēdaciū
ciū aligs exterius ſiḡ ſixū v̄tutē. Sicut aut̄
ſignificat aliquid verbo: ita etiā ſiḡt aligd
facto. et in tali ſignificatōe facti ſuſtit extior
religionis cult⁹. vt ex ſ dicti p̄z. et ideo ſi per
cultū extiorē aligd falſum ſignificet: erit
cultus p̄nitiosus. Hoc aut̄ contingit dupl.
Uno qđē modo ex pte rei ſignificat e qua
diſcordat ſignificatio cultus: h̄ ſi mō tpe no
ue legis pactis iā xp̄i mysteri⁹ p̄nitiosū ē
vti ceremoni⁹ veteris legis qbus xp̄i myſte
ria ſigurab⁹ futura. ſicut ēt p̄nitiosū eſſet ſi
quis nō ſtiteret xp̄im eſſe paſſum. Alio mō
p̄t contingere falſitas in extiori cultu ex
pte colementis: et h̄ p̄cipiuit in cultū cōi q̄ per
miniftriſ exhibet in persona totius ecclie.
Sicut. n. falſari⁹ eſſet q̄ aliq; pponeſt et pte
alicui⁹ q̄ nō eēnt ei cōmiffa: ita vitiū falſita
tis incurrit qui ex parte ecclie cultū exhibet
deo ſ modū dīna auctoritate ab ecclā cōſti
tutū: et in ecclā cōſuetū. Vñ Amb⁹. dicit. In
dignus ē q̄ alr̄ aliud celebraſt mysteri⁹ q̄d qđ
x̄os tradidit. et pp̄t hoc ēt glo. dicit ad Col.
2. q̄ ſupſtitio ē q̄n traditōi humane religio
nis nomē applicat. Ad p̄mū ḡ dō q̄ eū
deus ſit veritas: illi iuocat deū qui in ſpiri
tu et veritate eū colit: et dr̄ Job. 4. et iō cul
tus ſtū ſalſitatē non p̄tinet p̄pe ad dei iu
uocatōem q̄ ſaluat. Ad ſcdm dō q̄ ante
t̄ps legis iuſti p̄ interiore ſuſtitutū iſtruēbā
modū ſo extiorib⁹ p̄cepit circa hoc hoies
ſit inſtructi q̄ p̄terire p̄fiferet. Ad triū
dō q̄ d̄ſe ſuſtitudines ecclē in cultū dīno i
eas p̄terire illicitu ē.

Ad ſecundum ſic pro

cedit. Vñ q̄ in cultū dei nō poſſit eē aligd